

[Undervisningsministeren.]

værker, som af Island omfattes med særlig veneration, nemlig Flatøbogen og Den ældre Edda. Til gengæld beholdes i dansk besiddelse Snorres Edda — Den yngre Edda — og Njals Saga.

Den således foreslåede ordning vil medføre en afgivelse af meget anselig karakter såvel kvalitativt som kvantitativt, og Island vil herved komme i besiddelse af sin kulturarv.

Der har været foretaget en skønmæssig gennemgang af de danske håndskriftsamlinger, og det er i lovforslagets bemærkninger anført, hvorledes den foreløbige talmæssige opgørelse af den islandske del af samlingerne stiller sig. Før end udleveringen kan effektueres, må en nøjere sagkyndig prøvelse finde sted med deltagelse af såvel danske som islandske videnskabsmænd. De tvivlsspørgsmål, som måtte opstå, foreslås henlagt til afgørelse af den danske statsminister efter forhandling med den danske og den islandske undervisningsminister.

Det resultat, som herefter nås, må være endeligt og uigenkaldeligt, således at der ikke i fremtiden kan rejses noget krav om udleveringer til Island fra danske samlinger eller arkiver. En bestemmelse herom vil blive optaget i den traktat, som foreslås indgået mellem de to lande angående sagen. I traktaten vil i øvrigt blive truffet bestemmelse om de praktiske forhold vedrørende udleveringen.

Da den foreslåede afgivelse af håndskrifter er af så omfattende karakter, og da afgørelsen af Danmarks og Islands mellemværende i denne sag er af så indgribende betydning for begge lande, har regeringen anset det for rigtigt, at spørgsmålet afgøres ved en i lovsform truffen beslutning.

Det er mit håb, at folketinget vil dele regeringens syn på denne sag og føle det som et billighedshensyn, Danmark skylder Island, at imødekomme dets ønsker om håndskrifternes udlevering. De islandske håndskrifter bringer bud om et lille folks tusindårige kultur, som har beriget hele verden. Danmark, som selv er så rigt på nationale minder, må i nordisk samfølelens ånd have råd til at hjælpe Island til generhvervelse af dets storladne nationale arv.

Jeg anbefaler lovforslaget til velvillig og hurtig behandling i det høje ting.

Formanden: Eksemplarer af det fremsatte lovforslag vil blive omdelt.

Skriftlig fremsættelse af forslag.

Udenrigsministeren (J. O. Krag): Hermed har jeg den ære for det høje ting at fremsætte forslag til folketingsbeslutning om afslutning af en traktat mellem Danmark og Island om overførelse af dele af Den arnamagnæanske Stiftelses håndskrifter til forvaring og forvaltning af universitetet i Reykjavik.

Vedrørende forhistorien til traktaten, som det er hensigten snarest at undertegne her i København, tillader jeg mig at henholde mig til undervisningsministerens udtalelser i forbindelse med fremsættelsen af forslag til lov om ændring i fundats af 18. januar 1760 for Arne Magnussens Legat (Den arnamagnæanske Stiftelse). Idet jeg henviser til bemærkningerne til forslaget, vil jeg gerne fremhæve, at det i udkastet — med hvis tekst den islandske regering er indforstået — utvetydigt fastslås, at Islands regering betragter spørgsmålet om overførelse til Island af de i Danmark beroende håndskrifter og andre nationale mindesmærker af enhver art som endeligt afgjort. Endvidere vil jeg påpege, at traktatens bestemmelser er således udformet, at der ikke griebes forstyrrende ind i arbejdet med udarbejdelse af en ny islandsk ordbog, idet visse håndskrifter forbliver her i landet i det omfang, deres fortsatte tilstedeværelse anses for nødvendig for arbejdets tilendebringelse, dog ikke ud over 25 år. Jeg anser det endelig for værdifuldt, at der i traktaten er optaget en bestemmelse, der sikrer den gensidige adgang til lån af håndskrifterne i det omfang, der er brug for dem i den videnskabelige forskning.

Ud fra ønsket om at bekræfte og bestyrke det gode forhold og den nordiske samfølelse mellem Danmark og Island anbefaler jeg hermed traktaten til det høje tings velvilje og hurtige behandling.

Endvidere har jeg den ære for det høje ting at fremsætte forslag til folketingsbeslutning angående Danmarks ratifikation af den under 27. marts 1961 i Helsingfors undertegnede overenskomst om dannelse af en Sammenslutning mellem medlemsstaterne i Den europæiske Frihandlssammenslutning og republikken Finland

[Udenrigsministeren.]

med tilhørende protokol om overenskomstens anvendelse på fyrstendømmet Liechtenstein. Overenskomsten og protokollen blev på Danmarks vegne undertegnet af chargé d'affaires, minister J. V. Rechendorff i Helsingfors den 27. marts d. å. Idet jeg om baggrunden for overenskomsten og dennes indhold tillader mig at henvise til bemærkningerne til forslaget, vil jeg gerne i tilknytning dertil fremsætte følgende bemærkninger:

Da det høje ting i sin tid behandlede spørgsmålet om Danmarks ratifikation af EFTA-konventionen, blev der fra flere sider udtrykt interesse for også at få Finland med i EFTA-samarbejdet. Dengang var det, som det fremgår af bemærkningerne til forslaget, endnu usikkert, om og i givet fald hvornår og hvorledes denne tanke kunne blive til virkelighed. Regeringen delte ganske de synspunkter, der ved den lejlighed kom til orde her i salen. Regeringen har hele tiden været af den opfattelse, at det både af politiske og økonomiske grunde ville være ønskeligt, at Finland, som siden 1956 havde taget del på lige fod med Danmark, Norge og Sverige i bestræbelserne for at tilvejebringe et nordisk fællesmarked, kunne knyttes til EFTA under en eller anden form, således at de flest mulige af de nordiske lande kunne blive samlet inden for denne markedsdannelse.

Som det fremgår af bemærkningerne, har vejen til Finlands tilknytning til EFTA været besværlig både for Finland og de syv EFTA-lande. En række problemer både af politisk og af økonomisk-teknisk natur måtte løses, inden man kunne nå så vidt.

Det finske oplæg til forhandlingerne, der indledtes på embedsmandsplan i foråret 1960, gik ud på, at Finland ved sin tilknytning til EFTA skulle have en række særordninger, som dels var motiveret ved hensynet til beskæftigelsessituationen inden for enkelte finske industrigrene, dels var begrundet ved hensynet til Finlands handelsforbindelser med tredjelande, herunder først og fremmest Sovjetunionen.

I løbet af foråret 1960 lykkedes det embedsmændene at nå til enighed om et aftaleudkast, hvorved der i rimeligt omfang blev taget hensyn til disse finske ønsker og til

EFTA-landenes interesse i, at afvigelserne fra reglerne i EFTA-konventionen blev begrænset mest muligt. Herefter skulle Finland tilknyttes til EFTA som associeret land, hvilket vil sige, at Finland bortset fra de særordninger, der var blevet aftalt, i praksis skulle være stillet som et medlem af EFTA og have sæde i frihandelssammenslutningens råd. Eller med andre ord: Frihandelssammenslutningen blev — bortset fra de aftalte særordninger — udvidet med Finland. Dette aftaleudkast blev godkendt af EFTA-landenes ministre på mødet i Lissabon i maj 1960. Aftalen i den da foreliggende form kunne imidlertid ikke føres ud i livet, før den finske regering havde afklaret forholdet til Sovjetunionen i denne sag.

Der er i bemærkningerne til forslaget gjort rede for udviklingen i de finsk-sovjetiske drøftelser, som førte til undertegnelsen af den finsk-sovjetiske toldaftale af 24. november 1960. Som bekendt indebærer denne aftale, at Finland i praksis tilstår Sovjetunionen ganske de samme toldfordele, som kommer de syv EFTA-lande til del. Denne aftale var i virkeligheden betydelig mere vidtgående end de løsninger på Finlands forhold til Sovjetunionen, som man havde haft i tankerne under forhandlingerne om Lissabonaftalen, og betød reelt en ændring af de forudsætninger, hvorunder denne var udarbejdet og godkendt af de syv EFTA-lande.

Visse af de problemer, aftalen rejste, var af politisk art, medens andre vedrørte de mulige økonomiske virkninger af, at Finland under de omstændigheder, som var skabt ved aftalen med Sovjetunionen, fik fri adgang til de syvs markeder.

En afvejning af disse forskellige betænkeligheder med det stærke ønske, der ikke mindst i Danmark, Norge og Sverige bestod om af såvel politiske som økonomiske grunde at knytte Finland til EFTAKredsen, førte til den konklusion, at en vis revision af aftaleudkastet fra Lissabon, der som nævnt var udarbejdet under andre forudsætninger, var nødvendig.

Den aftale, som blev resultatet af disse revisionsforhandlinger, og som det høje ting nu skal tage stilling til, betød i forhold til Lissabonudkastet frem for alt én væsentlig ændring: Finland knyttes ikke som efter

[Udenrigsministeren.]

Lissabonudkastet til frihandelssammenslutningen som associeret medlem, men i stedet oprettes der en helt ny frihandelssammenslutning mellem Finland og EFTA-landene ved siden af den frihandelssammenslutning, som blev oprettet ved EFTA-konventionen, og som fortsat består mellem de syv indbyrdes.

De materielle regler, som er bestemmende for det økonomiske og handelspolitiske forhold mellem Finland og de syv, er med enkelte undtagelser de samme som dem, der gælder for det indbyrdes forhold mellem de syv. De vigtigste afvigelser er, at der for visse varer, for hvilke de finske industrier er beskæftigelsesmæssigt vanskeligt stillet, hvoriblandt tekstiler, læder, skotøj og visse jern- og metalvarer, gælder en anden toldafviklingsrytme for de finske toldsats'er end for EFTA-landenes toldsats'er, og at nogle nærmere opregnede varer af hensyn til Finlands samhandel med Sovjetunionen undtages fra reglen om afvikling af kvantitative restriktioner. Der var med betydelige betænkeligheder, at EFTA-landene indvilligede i at indrømme Finland en toldmæssig særordning på tekstilområdet. Men det blev fremholdt med stor styrke fra finsk side, at tekstilindustrien på den ene side i teknisk henseende er tilbage i udvikling og på den anden side rummer sådanne beskæftigelsesmæssige problemer af betydning for landets politiske stabilitet, at særlige hensyn her måtte gøre sig gældende. Det er i øvrigt fastsat i aftalen, at såfremt udviklingen gør det muligt, vil fællesrådet kunne beslutte en fremskyndelse af toldafviklingen i Finland for de varer, herunder tekstilvarerne, som er genstand for den toldmæssige særordning.

For alle andre industrivarer vil Finland pr. 1. juli 1961 ligesom de syv EFTA-lande nedbringe sine toldsats'er til 70 pct. af basistolden og vil afvikle disse sats'er samt de kvantitative restriktioner i overensstemmelse med EFTA-konventionens forskrifter.

Ordningen mellem Finland og EFTA er også, for så vidt angår behandlingen af landbrugs- og fiskerivarer, parallel med EFTA-konventionens bestemmelser. Konventionens bestemmelser om målsætningerne på landbrugsområdet og på fiskeområdet, landbrugseksportsubsidier, rådslag-

ninger om samhandelen med landbrugsvarer samt om afslutning af landbrugsvareroverenskomster bringes til anvendelse også i forholdet mellem Finland og EFTA-landene. I medfør heraf er der da også samtidig med undertegnelsen af overenskomsten afsluttet en dansk-finsk landbrugsvareraftale, som findes gengivet i et bilag til bemærkningerne. Fra regeringens side anser vi det for værdifuldt, at der herved er tilvejebragt en ramme for den fremtidige dansk-finske samhandel med landbrugsvarer. Især lægger vi vægt på det finske tilsagn om, at Finlands import- og støttepolitik vil blive ført på en sådan måde, at danske producenter får mulighed for at bevare markedet i Finland og for — inden for rammen af det finske importbehov — at få andel i den finske forøgelse af forbruget. Endvidere anser vi det for betydningsfuldt, at der ved aftalen sker en afskaffelse af den finske told for visse varer, der traditionelt er af betydning i den dansk-finske samhandel.

Medens ordningen mellem Finland og EFTA-landene på det handelspolitiske og økonomiske område således kun i enkelte henseender frembyder specielle træk sammenlignet med EFTA, kommer arrangementets særlige karakter af et selvstændigt frihandelsområde klart for dagen i de institutionelle arrangementer. Det nye frihandelsområde, som oprettes mellem Finland og de syv, får således sin egen styrelse, bestående af et otte mands råd — det såkaldte fællesråd — bestående af repræsentanter for de syv EFTA-lande og Finland. Medens dette fællesråd skal varetage alle spørgsmål vedrørende forholdet mellem Finland og de syv, skal de syvs EFTA-råd fortsat drage omsorg for videreførelsen af de syvs indbyrdes samarbejde. Denne konstruktion er begrundet i ønsket om at undgå, at de syvs samarbejde og sammenslutning berøres af Finlands særlige stilling. Således er forholdet til de seks ikke blandt de opgaver, fællesrådet skal beskæftige sig med. I betragtning af usikkerheden omkring Finlands holdning til et eventuelt arrangement med de seks ligger dette spørgsmål fortsat hos de syvs EFTA-råd.

Der er i bemærkningerne gjort rede for de ret komplicerede regler, hvorefter en eller flere af parterne kan trække sig til-